



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Marka Bedřicha a soudců JUDr. Jitky Hroudové a Mgr. Marka Zimy v právní věci

žalobce: **X.**, nar. X,
bytem X

proti
žalovanému: **Ministerstvo obrany ČR,**
sídlem Tychonova 221/1, 160 00 Praha 6 - Hradčany

v řízení o žalobě proti rozhodnutí ministra obrany ze dne 15.7.2021, sp. zn. SpMO 32972/2021-1322, č.j. MO 206477/2021-1322

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Vymezení věci

1. Žalobce se žalobou podanou u Městského soudu v Praze domáhá přezkoumání a zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí ministra obrany ze dne 15.7.2021, kterým zamítl rozklad žalobce a potvrdil rozhodnutí Ministerstva obrany ze dne 22.4.2021, č.j. 170019521/2020-

Shodu s prvopisem potvrzuje H. P.

7460, kterým byla zamítnuta žádost žalobce o vydání osvědčení válečného veterána podle zákona č. 170/2002 Sb., ve znění účinném do 31.5.2014.

Žalobní body

2. Žalobce je přesvědčen, že splnil všechny podmínky stanovené zákonem pro vydání osvědčení válečného veterána. Žalobce nesouhlasí s důvodem pro zamítnutí žádosti, tak jak jej uvedl ministr a zdůrazňuje, že *„úvahy o smyslu zákona ve vztahu k ocenění válečných veteránů“*, *„smyslu přijetí zákona č. 170/2002 Sb.“* odkazu na Preambuli zákona, *„hodnotové vodítko“* nalezlo své *„normativní vyjádření až v § 3 odst. 4 ..., a to na základě novely zákona č. 88/2014 Sb.“*, (ale žalobcova věc se posuzuje podle znění zákona č. 170/2002 Sb., kde znění § 3 odst. 4 není). Zdůraznil, že vojáci v roce 1968 vykonávající základní vojenskou prezenční službu ji nevykonávali ve prospěch režimu jednajícího v rozporu se zásadami demokratické společnosti, ani ze své vůle nesloužili režimu pozdějším předpisem – zákonem č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu hodnoceným jako *„zločinný, nelegitimní a zavrženíhodný“*. Vojáci základní prezenční služby svojí vojenskou službou rozhodně komunistický režim aktivně neprosazovali, neorganizovali, nepodněcovali v politické a ideologické oblasti ani nebyli funkcionáři v tom smyslu, jak to má na mysli § 1 odst. 2. Vojáci nebyli organizací založenou na ideologii ve své činnosti směřující k potlačování lidských práv a demokratického systému.
3. Nesouhlasí s tím, že ministr jej řadí do jedné skupiny s Lidovými milicemi, které skutečně vykonávaly úkoly ve prospěch režimu jednajícího v rozporu se zásadami demokratické společnosti – Lidová milice byla definována jako *„ozbrojená pět dělnické třídy“* a nikdy nebyla legalizována právními předpisy. Poukázal na to, že ministr se odvolává na preambuli zákona č. 170/2002 Sb., a ačkoli připouští, že mezinárodní právo považuje okupaci za součást mezinárodního ozbrojeného konfliktu, k ozbrojenému konfliktu, v jehož době vykonával žalobce službu, uvádí, že tento nesplňuje vlastnosti vyjádřené v preambuli tohoto zákona, a proto na něj tento zákon nelze použít. S tímto závěrem žalobce nesouhlasí.
4. Z napadeného rozhodnutí je patrné, že ministr nepovažuje předmětnou vojenskou službu žalobce za formu odporu, která dle stanoviska Vojenského historického ústavu formou odporu je, kterou lze brát a posoudit dokonce za takovou, která nerespektovala rozkaz tehdejšího ministra obrany *„neopouštět mírovou posádku, v žádném případě nepoužívat zbraně a sovětským vojskům na československém území poskytnout maximální pomoc“*. Žalobce zdůraznil, že byl v rotě, která byla určena k obraně tankového parku v Písku 1. situovanému mimo kasárna, 2. šlo o ozbrojené obránce – vojáky včetně nočních hlídek, 3. s rozkazem nepustit k tankům žádného z okupantů, což žalobce (i ostatní vojáci) splnil jako voják, kterému bylo jasné, že v případě plnění bude nutné použít zbraň, což jistě bez pochybností znamená i nasazení vlastního života. Splnění tohoto odporu je však ministroví málo, když vlastně říká, že nešlo minimálně ani o obranu hodnoty svobody. Je přesvědčen o tom, že i jeho služba byla obranou hodnoty svobody a zaslouží si morální ocenění, neboť se tak stalo v době, kdy do země vpadlo v prvním sledu 100 000 vojáků, 2 300 tanků, 700 letadel tehdejšího Sovětského svazu a tento kontingent se rozrostl až na 750 000 vojáků, 6 000 tanků a 800 letadel. Zřejmě je to ministroví málo v porovnání se službou vojáků v misích v zahraničí. Avšak, stejně jako žalobce, i tito vojáci byli a jsou vojáky, kteří splnili svoji povinnost a rozkaz.

Vyjádření žalovaného

5. Žalovaný ve vyjádření k podané žalobě navrhl, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl. Poukázal na to, že Vojenský historický ústav ve svém stanovisku, na které odkazuje žalobce, uvedl, že nemá žádné poznatky o zapojení 14. tankového pluku v Písku, v rámci kterého žalobce vykonával vojenskou službu, do ozbrojeného konfliktu v srpnu 1968. Žalobce své tvrzení o ozbrojené ostraze tankového praporu nedoložil žádnými dalšími důkazy. Vojenský historický ústav se stanoviskem vyjádřil pouze k formám eventuálního odporu, což ale nelze chápat jako závazné stanovisko k případnému splnění zákonných podmínek pro vydání osvědčení válečného veterána. K tomu by ani nebyl příslušný. Zdůraznil, že je z historických zdrojů známo, že bylo vydáno několik rozkazů, které výslovně jakoukoli činnost směřující proti okupujícím vojskům Varšavské smlouvy bezvýhradně zakazovaly. Jednalo se například o Rozkaz Ministra národní obrany č. 13 ze dne 22.8.1968, Rozkaz Prezidenta republiky ze dne 22.8.1968 a Rozkaz Ministra národní obrany č. 011 ze dne 24.8.1968. Pokud by soud neměl uvedené historické skutečnosti za prokázané, navrhl žalovaný výslech svědka historika PhDr. P. T., Ph.D. Vzhledem k tomu, že žalobce neuvedl v rámci podané žaloby žádné nové skutečnosti, odkázal žalovaný na odůvodnění napadených rozhodnutí, ve kterých správní orgány správně vyhodnotily, rozlišily a podrobně popsaly aspekt zákona č. 170/2002 Sb. o válečných veteránech, kdy ve svých rozhodnutích došly k závěru, že smysl, povaha a účel zákona o válečných veteránech, za podmínek, za jakých byl přijat a k čemu se vztahuje, nelze připodobňovat k případu žalobce.

Replika žalobce k vyjádření žalovaného

6. Žalobce využil svého práva a zaslal soudu k vyjádření žalovaného repliku. Ke stanovisku Vojenského historického ústavu uvedl, že tento uvádí „*pro představu jsou zde formy odporu u jiných útvarů ... , příprava obrany kasáren pro případné pokusy o násilné obsazení,*“. U žalobce šlo o ještě vyšší formu odporu, neboť byla založena obrana tankového praporu citovaného 14. tankového pluku v Písku, kde byly tanky připraveny k bojové činnosti a ten se nacházel mimo kasárna. Dle žalobce Ministerstvo obrany připouští a uznává, že u vojenského útvaru k odporu došlo, pokud tvrdí, že tam nebyla „výraznější“ forma odporu. Hodnocení pojmu „*ozbrojený konflikt*“ v rozhodném období osvědčuje stanovisko samotného MO, sekce obranné politiky a strategie, oddělení mezinárodního práva č.j. MO 333145/2020-3691 z 18.11.2020, které žalobce cituje v podané žalobě na straně 3. Žalobce tvrdí, že mu není známo, zda rozkaz k ozbrojené obraně tankového parku byl dán ústně či písemně. O tom jako voják neměl žádnou informaci. Skutečností je, že se přesunul do tankového parku a z rozkazu k jeho obraně vyplývalo, že má park s ostatními bránit proti vniknutí okupačních vojáků a techniky. K vydaným rozkazům žalobce uvedl, že jejich vydání nesporně a není tedy nutné vyslýchat navrženého svědka historika PhDr. P. T., Ph. D. Dále se pak k věci vyjádřil shodně jako v podané žalobě.

Jednání soudu

7. U jednání soudu účastníci setrvali na svých dosavadních stanoviscích.

Obsah správního spisu

8. Ze správního spisu předloženého žalovaným správním orgánem soud zjistil, že žalobce podal dne 8. 7. 2020 u žalovaného žádost o vydání osvědčení válečného veterána, neboť vykonával službu jako příslušník – voják ČSA u VÚ 32060 Žatec a pak u VÚ 6177 v Písku do 17. 9. 1968. U vojenského útvaru v Písku byl jako řidič tanku od 21. 8. 1968 do 19. 9. 1968 v době invaze vojsk Varšavské smlouvy do Československa v pohotovosti jako bojový útvar. Kasárna opustil 20. 9. 1968. Dne 27. 10. 2020 svou žádost doplnil s odkazem na usnesení Poslanecké sněmovny z 22. 8. 2018, ve kterém bylo označeno vtrhnutí vojsk v roce 1968 za akt invaze a následné okupace, které bylo v rozporu s mezinárodním právem. Právě v této době byl žalobce vojákem v činné službě. Zdůraznil, že by jeho záležitost měla být posuzována jako služba v místě s výrazně zhoršenou bezpečnostní situací bez ohledu na skutečnost, zda taková situace nastala v zahraniční misi, či nikoli. Rozhodně vpád vojsk v roce 1968 na území Československa jako akt invaze a následné okupace byl výrazně zhoršenou bezpečnostní situací odpovídající ozbrojenému konfliktu.
9. Sekce správy a řízení organizací Ministerstva obrany, odbor pro válečné veterány požádala dne 27. 7. 2020 Vojenský historický ústav o stanovisko, přičemž Vojenský historický ústav ve sdělení ze dne 7. 9. 2020 uvedl, že invaze vojsk Varšavské smlouvy na území ČR a situace po ní, naplňuje znaky ozbrojeného konfliktu ve smyslu mezinárodního práva s tím, že služba příslušníků ČSLA v srpnu 1968 nedopovídá definici válečného veterána, jak ji chápe zákon č. 170/2002 Sb.
10. Vzhledem k tomu, že se jednalo o historické hledisko, požádal žalovaný o sdělení stanoviska i legislativní a právní odbor Ministerstva obrany, který uvedl, že řešení této otázky není v jeho gesci a odkázal žalovaného na oddělení mezinárodního práva, sekce obranné politiky a strategie Ministerstva obrany. To ve svém stanovisku sdělilo, že z pohledu mezinárodního práva je invaze vojsk Varšavské smlouvy ze dne 21. 8. 1968 do Československa považována za okupaci ve smyslu Ženevských úmluv o ochraně obětí ozbrojených konfliktů z roku 1949. Mezinárodní právo považuje okupaci za součást mezinárodního ozbrojeného konfliktu a lze tedy učinit závěr, že v období od 21. 8. 1968 do 16. 10. 1968, kdy bylo Československo nepochybně okupováno ve smyslu mezinárodního práva, probíhal na jeho území ozbrojený konflikt mezinárodního charakteru. Pro doplnění pak zde ještě bylo uvedeno, že po zkušenostech z 2. světové války je od roku 1949 pro existenci okupace irelevantní, zda se okupující vojska na okupovaném území setkala s ozbrojeným odporem či nikoli, neboť cílem je poskytnout ochranu osobám nacházejícím se na okupovaných územích. Rovněž je irelevantní, zda se jednalo o invazi vojsk států, které byly v té době spojenci Československa.
11. Vojenský historický ústav pak dále v doplnění předchozího stanoviska uvedl, že nemá poznatky o zapojení 14. tankového pluku v Písku do ozbrojeného konfliktu v srpnu 1968. Z dosavadních poznatků nevyplývá, že by u útvaru v Písku v nějaké výraznější formě k odporu došlo. Pro představu byly uvedeny formy odporu u jiných útvarů: změna textu vojenské přísahy a nová přísaha, úpravy vojenského stejnokroje (např. odstraňování hvězdy z přezky opasků), strhávání a vracení sovětských vyznamenání, vydávání výzev, prohlášení a usnesení s protisovětským obsahem, zpravodajský průzkum vojsk interventů, příprava obrany kasáren pro případné pokusy o násilné obsazení, odpírání interventům přístupu k vodě a zásobám, vyvážení střeliva, zásob a potravin do záložních prostorů, poskytnutí spojovací techniky ČSLA k vysílání zpráv, výzev, rezolucí, stanovisek a

komentářů jako náhrady za obsazená zařízení legálního rozhlasu, naopak využití spojovací techniky k odposlouchávání nebo i rušení spojení vojsk Varšavské smlouvy, k vysílání výzev intervenujícím vojákům a tzv. protisovětské propagační činnosti. Uvedené aktivity mohly probíhat od prvních hodin intervence, většinou do 25. srpna, a po návratu československé delegace z moskevských jednání skončily. Dále Vojenský historický ústav uvedl přehled rozkazů, které byly vydány po invazi vojsk s tím, že všechny dostupné informace a rozkazy přikazovaly klid a neúčast na jakýchkoli projevech odporu. Pokud byla zřejmě dočasně nařízena zvýšená pohotovost některých svazků ČSLA, tak ve výčtu 9. tanková divize chybí. Dále bylo uvedeno, že žadatel byl vojákem základní služby ve funkci řidiče tanku a plnil by tedy příslušné úkoly podle rozkazu.

12. Poté, co byl žalobce vyzván k seznámení s podklady pro vydání rozhodnutí, doplnil svoji žádost o sdělení, že rota, v níž sloužil byla určena k obraně tankového parku, který se nacházel mimo kasárna a skutečně tam byli dislokováni s určením bránit vstupu interventů do tankového parku. Byli vyzbrojeni samopaly a v parku i spali. Park strážili obchůzkami, tedy měli jej bránit před případnými „pokusy o násilné obsazení“, neboť šlo o park, kde byly tanky připravené k bojové činnosti (nešlo o tanky cvičné). Rozhodně nic nebylo poskytováno interventům a šlo tedy o aktivní účast v boji. Důležitou složkou každé armády je i morálka a odhodlání armády a jejich vojáků bojovat. Žalobce uvedl, že oni byli připraveni bojovat, byli připraveni přijmout rozkaz k boji a splnit jej. Dnes se toto může zdát jako fráze, ale tehdy to bylo silné přesvědčení – a konečně zde byla na dosah rotý výzbroj, která k tomu měla sloužit.
13. Ministerstvo obrany dne 22. 4. 2021 vydalo rozhodnutí, kterým žádost o vydání osvědčení válečného veterána zamítlo a uvedlo, že osvědčení válečného veterána se pro nesplnění zákonných podmínek nevydává. Žalovaný po rekapitulaci v průběhu dosavadního řízení a získaných podkladů uvedl, že z ust. § 3 odst. 3 zák. č. 170/2002 Sb. je patrný požadavek aktivního zapojení do bojové činnosti. Ten je navíc zjevný i z důvodové zprávy k tomuto ustanovení. Zaměřil se na posouzení, zda charakter žadatelovy služby v Československé armádě v rozhodném období lze považovat za výkon služby v místě ozbrojeného konfliktu a uvedl, že ze zjištěných materiálů je patrné, že již od prvních hodin intervence byl tehdejší ministrem národní obrany vydán prostřednictvím šifrované zprávy rozkaz pro všechna velitelství ČSLA, ve kterém bylo nařízeno všechna vojska ponechat v kasárnách, štáby svazů a svazků povolát na pracoviště a neopouštět mírovou posádku, v žádném případě nepoužívat zbraně, sovětským vojskům na československém území poskytnout maximální pomoc. Byl také nařízen zákaz vzletu letounů a naopak nařízeno zabezpečit přistávání sovětských letounů na letištích Brno a Ruzyně, zákaz jakéhokoli použití zbraně a sovětským vojskům poskytnout všestrannou pomoc. Z uvedeného je zřejmé, že ani tehdejší příslušníci VÚ 6177 Písek nemohli klást případný odpor proti vojskům Varšavské smlouvy, nebo se to alespoň pokusit. Ve své podstatě tedy aktivní zapojení kteréhokoli příslušníka VÚ 6177 Písek do bojové činnosti nebylo v této době de facto, a ani de iure prakticky možné. Žalovaný pak zdůraznil, že žalobce v řízení žádný relevantní důkaz o tom, že by tomu bylo jinak, nepředložil. Pokud byla zřejmě dočasně nařízena zvýšená pohotovost některých svazků ČSLA, ve výčtu 9. tanková divize chybí (uvedení do „*zvýšené pohotovosti*“, avšak bez výjezdu z kasáren se týkalo 20., 19., 2. a 15. motostřelecké divize). Součástí 9. tankové divize Středního vojenského okruhu byl 14. tankový pluk v Písku, kde žadatel vykonával službu. Žadatel jakožto voják základní služby ČSLA, byl povinen plnit příslušné úkoly podle vydaných rozkazů, tedy zachovávat klid a do případných již probíhajících konfliktů se nezapojoval. Ačkoliv tedy lze intervenci vojsk

Varšavské smlouvy ze dne 21.8.1968 do Československa posoudit jako okupaci ve smyslu Ženevských smluv, kdy ve smyslu mezinárodního práva probíhal na území Československa ozbrojený konflikt, činnost žadatele (resp. všech příslušníků ČSLA) v rámci tohoto ozbrojeného konfliktu nenaplnuje požadavky zákona č. 170/2002 Sb. na aktivní zapojení se do takových bojových činností v rámci ozbrojených konfliktů. Z pohledu uvedeného odůvodnění návrhu zákona o válečných veteránech je zřejmé, že v případě žalobce se nejedná o bývalého vojáka, který by byl soudně rehabilitován na základě zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, nebo který by byl mimosoudně rehabilitován na základě zákona č. 87/1991 Sb. o mimosoudních rehabilitacích, ve znění pozdějších předpisů. Žalovaný se zabýval i otázkou zda by bylo možné aplikovat institut odstranění tvrdosti zákona uvedený v § 3a zákona o válečných veteránech. K novele provedené zákonem č. 88/2014 Sb., kterým byl změněn zákon o válečných veteránech s účinností od 1. 6. 2014 s ohledem na důvodovou zprávu žalovaný uvedl, že je ze znění novelizovaného ustanovení patrné, že zákonodárce při své legislativní činnosti nepochybně vzal v úvahu situace týkající se zapojení státních občanů, kteří splňují zde uvedené podmínky do zahraničních misí, avšak neměl na mysli se vracet do období zmiňovaného roku 1968 a k událostem, ke kterým došlo. O odstranění tvrdosti zákona rozhoduje ministr obrany na základě písemné odůvodněné žádosti o odstranění tvrdosti zákona. Týká se však pouze vojáků, kteří sloužili v zahraničních misích, a tudíž jej nelze v případě žadatele aplikovat. Závěrem pak žalovaný uvedl, že ačkoli žadatel uvádí, že příslušníci jeho rot byli připraveni přijmout rozkaz k boji a splnit jej, tento nikdy nebyl vydán. Žadatelem výše uvedenou činnost tak lze hodnotit jako strážní službu, kterou vojáci v činné službě standardně vykonávají se střelnou zbraní. Žadatel tak nesplňuje zákonné podmínky stanovené pro vydání osvědčení válečného veterána.

14. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce rozklad, ve kterém namítal shodně jako v podané žalobě.
15. O podaném rozkladu rozhodl Ministr obrany nyní napadeným rozhodnutím, kterým rozklad zamítl a prvostupňové rozhodnutí potvrdil. Ministr připustil, že správní orgán prvního stupně velmi akcentoval především podmínku „*aktivního zapojení do bojové činnosti*“, která však není v normativním textu zákona uvedena. Správní orgán nesmí dotvářet zákon. Tyto nedostatky však neshledal jako důvod pro zrušení napadeného rozhodnutí. Úvahy o smyslu zákona ve vztahu k institutu ocenění válečných veteránů jsou sice z obsahu spisu i z rozhodnutí patrné, ministr však dospěl k závěru, že se správní orgán prvního stupně měl podrobněji a komplexně těmito otázkami zabývat, a proto je uvedl ve svém rozhodnutí. Smyslem přijetí zákona bylo morální ocenění mužů a žen, kteří s nasazením vlastních životů bojovali za vlast, bránili hodnoty svobody a demokracie, a připomenutím ideálů vlastenectví, cti a statečnosti všem občanům, což je ostatně uvedeno v samotné preambuli tohoto zákona. Toto hodnotové vodítko nalezlo své normativní vyjádření až v § 3 odst. 4 zákona novely zákona o válečných veteránech, zákona č.88/2014 Sb. Přestože do té doby účinná znění § 3 toto výslovné normativní vyjádření neobsahovala, nelze při jejich interpretaci s ohledem na kontext a historický výklad přijaté zákonné úpravy na hodnotové vodítko rezignovat. Ministr uvedl, že nelze připustit, aby občané ČR, kterým nelze dle citovaného ustanovení § 3 odst. 4 v současnosti započítat dobu služby vykonávanou ve prospěch režimu jednajícího v rozporu se zásadami demokratické společnosti, respektující práva občanů vyjádřena Chartou Organizace spojených národů, Všeobecnou deklarací lidských práv a navazujícími mezinárodními pakty o občanských, politických, hospodářských, sociálních a kulturních právech, do doby nutné pro získání

statusu válečného veterána, byli znevýhodněni oproti občanům, kteří vykonávali službu v době režimu, který je krom jiného v zákoně č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu, ve znění pozdějších předpisů, hodnocen jako zločinný, nelegitimní a zavrženíhodný.

16. Přestože mezinárodní právo považuje okupaci za součást mezinárodního ozbrojeného konfliktu, ozbrojený konflikt, v jehož době vykonával odvolatel službu, nesplňuje vlastnosti vyjádřené v preambuli tohoto zákona o válečných veteránech ve znění do 31.5.2014, a proto na něj tento zákon nelze použít. Opačný výklad zákona, který by ignoroval okolnosti a důvody, které vedly zákonodárce k přijetí té které právní úpravy, by znamenal přepjatě formalistický výklad, ignorující morálně - hodnotovou stránku věci a ve svém důsledku potíral spravedlnost v demokratické společnosti.
17. Ministr má za to dále, že přes přílišnou akcentaci správního orgánu I. stupně v odůvodnění napadeného rozhodnutí na podmínku „*aktivní účasti v boji*“ nevyplývá z kontextu rozhodnutí snaha správního orgánu domýšlet si normativní text zákona a tedy nepřípustný rozšiřující výklad předpisu. Z rozhodnutí ministerstva je patrné, že přikládá značnou váhu právě morální a hodnotové stránce zákona a z něj plynoucího práva na osvědčení válečného veterána. Má-li být válečný veterán vzorem v demokratické společnosti, je morální a hodnotový aspekt zákona o válečných veteránech v kterémkoliv znění nevyhnutelně důležitější než u mnohých jiných obecně závazných právních předpisů a pro jeho správnou aplikaci je nezbytný. Ministr pak další nedostatek napadeného rozhodnutí spatřil v aplikaci čl. II zákona č. 88/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 170/2002 Sb. o válečných veteránech, ve znění pozdějších předpisů. Správní orgán I. stupně totiž aplikoval článek II bod 1., který dopadá na výkon služby zahájený a nedokončený před účinností zákona č. 88/2014 Sb. Správně měl aplikovat bod 3., neboť podle něj se posuzují případy výkonu služby zahájeného a ukončeného před účinností zákona č. 88/2014 Sb. Ani tento nedostatek však s ohledem na shora uvedené nemůže sám o sobě způsobit takovou vadu napadeného rozhodnutí, která by znamenala jeho nezákonnost.

Posouzení věci soudem

18. Městský soud v Praze ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Soud přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí i řízení, které mu předcházelo, v rozsahu žalobních bodů, kterými je vázán, jakož i z pohledu vad, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti dle § 75 odst. 1 a 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“); přitom vycházel ze skutkového a právního stavu v době vydání rozhodnutí. Poté dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
19. Žalobce se v řízení před správními orgány domáhal vydání osvědčení válečného veterána podle zákona č. 170/2002 Sb., o válečných veteránech, ve znění pozdějších předpisů (dále též „*zákon o válečných veteránech*“). Jako důvod uvedl, že vykonával službu jako příslušník – voják ČSA u VÚ 32060 Žatec a pak u VÚ 6177 v Písku do 17. 9. 1968. U vojenského útvaru v Písku byl jako řidič tanku od 21. 8. 1968 do 19. 9. 1968 v době invaze vojsk Varšavské smlouvy do Československa v pohotovosti jako bojový útvar.
20. Soud nejprve požaduje za nutné uvést, že správní orgány správně aplikovaly na projednávanou věc ustanovení zákona č. 170/2002 Sb., ve znění účinném do 31. 5. 2014, tedy před změnou učiněnou novelou – zákonem č. 88/2014 Sb.. Článek II. odst 3 tohoto zákona totiž zcela jednoznačně stanovuje, že *voják a příslušník bezpečnostního sboru, který*

splnil podmínky válečného veterána podle zákona č. 170/2002 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se pro účely vydání osvědčení válečného veterána posuzuje podle zákona č. 170/2002 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

21. V Preambuli zákona je pak jednoznačný úmysl zákonodárce pro vydání zákona a válečných veteránech, když je zde uvedeno: *Maje na zřeteli morální ocenění mužů a žen, kteří s nasazením vlastních životů bojovali za vlast, bránili hodnoty svobody a demokracie a veden přáním připomenout ideály vlastenectví, cti a statečnosti všem občanům.*
22. Text Preambule odráží důvody, které jsou pro vydání zákona o válečných veteránech uvedeny v důvodové zprávě k tomuto zákonu. V té se mj. uvádí: *„Při hledání jednotících znaků a kritérií pojmu vojenský veterán se vychází především ze skutečnosti, že se jedná o specifickou společenskou skupinu, která se především svou činností ve vojenských jednotkách zasloužila jednak o vznik a následné opětovné získání naší státnosti, a jednak se přímým výkonem služby v jednotkách mnohonárodních ozbrojených sil spolupodílela na řešení mezinárodních krizových situací.*
23. Podle § 3 odst. 1 tohoto zákona *válečným veteránem je občan České republiky, který po roce 1945 nepřetržitě alespoň po dobu 30 kalendářních dnů jako příslušník ozbrojených sil nebo policie konal službu v místě ozbrojeného konfliktu nebo službu v mírových operacích podle rozhodnutí mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem.*
24. Mezi účastníky není sporné, že vtrhnutí vojsk pěti států Varšavské smlouvy v srpnu 1968 do Československa bylo aktem invaze a následné okupace a bylo v rozporu s mezinárodním právem. To ostatně uvedla o Poslanecká sněmovna ve svém usnesení ze dne 22. 8. 2018 č. 311. Z hlediska mezinárodního práva se tedy jednalo o ozbrojený konflikt. Tento závěr sdílí shodně i soud.
25. Sporné mezi účastníky zůstává, zda žalobce splnil všechny podmínky pro to, aby mu mohlo být vydáno jím požadované osvědčení válečného veterána.
26. Žalobce v podané žádosti jako důvod pro svůj nárok uvedl, že vykonával službu jako příslušník – voják ČSA u VÚ 32060 Žatec a pak u VÚ 6177 v Písku do 17.9.1968. U vojenského útvaru v Písku byl jako řidič tanku od 21. 8. 1968 do 19. 9. 1968 v době invaze vojsk Varšavské smlouvy do Československa v pohotovosti jako bojový útvar. Kasárna opustil 20. 9. 1968. Své tvrzení o době výkonu služby doložil částí listu vojenské knížky. V doplnění žádosti pak s odkazem na výše citované usnesení Poslanecké sněmovny zdůraznil, že vpád vojsk v roce 1968 byl rozhodně výrazně zhoršenou bezpečnostní situací odpovídající ozbrojenému konfliktu.
27. Po nahlížení do spisu svou žádost ještě doplnil o tvrzení, že rota, v níž sloužil, byla určena k obraně tankového parku, který se nacházel mimo kasárna, a skutečně tam byli dislokováni s určením bránit vstupu interventů do tankového parku. Byli vyzbrojeni samopaly a v parku i spali. Park střežili obchůzkami, tedy měli jej bránit před případnými „pokusy o násilné obsazení“, neboť šlo o park, kde byly tanky připravené k bojové činnosti (nešlo o tanky cvičné). Rozhodně nic nebylo poskytováno interventům a šlo tedy o aktivní účast v boji podporující činnost. Důležitou složkou každé armády je i morálka a odhodlání armády a jejich vojáků bojovat. Žalobce dále uvedl, že oni byli připraveni bojovat, byli připraveni přijmout rozkaz k boji a splnit jej.

28. Ministerstvo žádost žalobce zamítlo, neboť dospělo k závěru, že žalobcem uvedenou činnost lze hodnotit jako strážní službu, kterou vojáci v činné službě standardně vykonávají se střelnou zbraní a nejednalo se tedy o aktivní zapojení do bojové činnosti. Tento názor žalovaného, který dle ministra žalovaný dovozoval z normativního textu zákona, upravil žalovaný v napadeném rozhodnutí, když uvedl, že správní orgán nesmí dotvářet zákon.
29. Soud však považuje za nutné úvahy ministra uvedené v napadeném rozhodnutí částečně korigovat, neboť z prvostupňového rozhodnutí nelze dovodit, že by ministerstvo svůj závěr o nutnosti aktivní účasti žalobce do bojové činnosti opřelo o normativní text zákona, kde jak uvádí ministr, taková podmínka uvedena není. I z prvostupňového rozhodnutí je totiž patrné, že i ministerstvo vycházelo ve svých úvahách ze smyslu přijetí zákona uvedeného v Preambuli a z důvodových zpráv, jak k zákonu o válečných veteránech, tak i k prováděným novelám. Soud se tedy neztotožňuje se závěrem ministra, že by ministerstvo svými závěry dotvářelo zákon. Naopak je patrné, že ministerstvo i ministr vycházeli ze shodných hodnotových vodítek a ze shodného smyslu přijetí zákona, když oba své závěry opřeli o text Preambule zákona, která odráží obsah důvodové zprávy. Proto soud dospěl k závěru, že rozhodnutí správních orgánů nejsou ve vzájemném rozporu, když na základě shodných podkladů dospěly ke shodnému závěru, že žalobce podmínky pro vydání osvědčení válečného veterána nesplňuje.
30. Pro posouzení, zda žalobce splňuje podmínky zákona, je i dle soudu nutné, aby vymezení pojmu „válečný veterán“ uvedené v ust. § 3 odst. 1 zákona bylo vykládáno v souladu s textem Preambule k zákonu i s důvodovými zprávami k zákonu a k přijatým novelám.
31. Podle § 3 odst. 1 zákona o válečných veteránech je válečným veteránem ten, kdo
- 1/ byl občan České republiky,
 - 2/ po roce 1945 nepřetržitě alespoň po dobu 30 kalendářních dnů,
 - 3/ byl příslušníkem ozbrojených sil
 - 4/ konal službu
 - 5/ v místě ozbrojeného konfliktu
32. Z jazykového výkladu citovaného ustanovení by bylo možné dovodit, že k získání osvědčení válečného veterána skutečně postačí, pokud žalobce splní všechny stanovené podmínky. Soud však ve shodě se správními orgány dospěl k závěru, že podmínky je nutné vykládat v kontextu se zněním Preambule, ze kterého vyplývá, že smyslem přijetí zákona bylo morální ocenění mužů a žen, kteří s nasazením vlastních životů bojovali za vlast, bránili hodnoty svobody a demokracie, a také připomenutí ideálů vlastenectví, cti a statečnosti všem občanům.
33. Soud dospěl k závěru, že žalobce prokazatelně splňuje podmínky 1/, 3/ a 5/. Při posouzení splnění čtvrté podmínky však nelze smysl přijetí zákona pominout.
34. Z části textu „s nasazením vlastních životů“ totiž nelze dle soudu učinit jiný závěr, než že, aby bylo na žalobce hledět jako na občana ČR, který „konal službu“ ve smyslu zákona o válečných veteránech, musel by se do ozbrojeného konfliktu skutečně aktivně zapojit, a to ať už by bojoval za vlast či bránil hodnoty svobody a demokracie. Podmínka aktivního zapojení do bojové činnosti, tak jak ji uvedlo ministerstvo, skutečně není uvedena v normativním textu zákona, což ostatně ani ministerstvo netvrdí, vyplývá však ze smyslu zákona a z hodnotového vodítka, na které také správně poukázal ministr v napadeném

rozhodnutí. Požadavek na splnění podmínky aktivního zapojení pak lze dle soudu dovodit i z důvodové zprávy k zákonu o válečných veteránech, kde je uvedeno, že váleční veteráni jsou specifickou skupinou, která se především svou činností (pozn.- potvrzeno soudem) ve vojenských jednotkách zasloužila o vznik a následné opětovné získání naší státnosti, a jednak se přímým výkonem služby v jednotkách mnohonárodních ozbrojených sil spolupodílela na řešení mezinárodních krizových situací.

35. Z napadeného rozhodnutí je patrné, že ministr vytkl ministerstvu, že dovozuje splnění podmínky aktivního zapojení do bojové činnosti z normativního textu zákona. Soud má však s ohledem na výše uvedené za to, že splnění této podmínky je nutné vykládat právě tak, jak to učinil správní orgán I. stupně, neboť její splnění vychází ze smyslu zákona i z morální a hodnotové stránky tohoto zákona.
36. Smyslem přijetí zákona totiž bylo ocenění specifické společenské skupiny, nikoli ocenění každého, kdo byl v době ozbrojeného konfliktu příslušníkem ozbrojených sil. Pokud by soud přistoupil na výklad, že by měl být oceněn každý, kdo konal v době ozbrojeného konfliktu službu v ozbrojených silách, bylo by to zcela v rozporu se smyslem zákona, který si klade za cíl poskytnout určité výhody a péči specifické, úzce vymezené skupině osob. To je ostatně patrné i z důvodové zprávy k zákonu č. 88/2014 Sb., kde je výslovně uvedeno, že důvodem pro přijetí novely je skutečnost, že *„vymezení podmínek pro získání statusu válečného veterána je v zákoně o válečných veteránech nedostačující a nereflexuje současný stav společnosti ani předpokládaný další vývoj týkající se plně profesní armády. Navíc lze konstatovat, že současné znění je velmi benevolentní a podmínky pro získání statusu válečného veterána, které je či by mělo být velmi prestižním oceněním, jsou nastaveny velmi mírně. Důsledkem toho by mohlo být, že právě tato prestiž či morální hodnota statusu válečného veterána by s ohledem na enormní množství osob splňujících mírně nastavené podmínky pro vznik tohoto postavení mohla být zcela devalvována.“*
37. K již výše citované důvodové zprávě k zákonu č. 177/2002 Sb., o válečných veteránech pak soud považuje za nutné ještě zdůraznit, že kromě toho, že zákonodárce předpokládal „činnost“ válečných veteránů ve vojenských skupinách, vymezil i to, v čem tato činnost měla spočívat a o co se svou činností měly tyto osoby zasloužit. Zákonodárce předpokládal, že se tyto osoby zasloužily jednak o vznik a následné opětovné získání naší státnosti nebo se přímým výkonem služby v jednotkách mnohonárodních ozbrojených sil spolupodílely na řešení mezinárodních krizových situací. Žalobcovu vojenskou službu v roce 1968 však pod žádnou z takto vymezených skupin podřadit nelze. Z toho je patrné, že zákonodárce mířil na zcela jiné historické situace, tedy ozbrojené konflikty, které vedly ke vzniku státnosti, případně k jejímu opětovnému získání, k čemuž však v době výkonu žalobcovy služby v ozbrojených silách v roce 1968 nedošlo. Kromě uvedeného pak zákon cílí také na účastníky zahraničních misí. Tato část se ale žalobce netýká, když ani on splnění této podmínky nenamítá.
38. Městský soud také shodně se správními orgány dospěl k závěru, že žalobce nedoložil žádnými důkazy své tvrzení o ozbrojené ostraze tankového praporu a stejně tak neprokázal ani tvrzení o vydaném rozkazu nepustit k tankům žádného z okupantů.
39. Naopak v řízení bylo prokázáno, že žádné příkazy k aktivní účasti vydány nebyly, když bylo hned zpočátku okupace vydáno několik rozkazů, které výslovně jakoukoli činnost směřující proti okupujícím vojskům Varšavské smlouvy bezvýhradně zakazovaly. Jednalo se například o Rozkaz Ministra národní obrany č. 13 ze dne 22. 8. 1968, Rozkaz Prezidenta

republiky ze dne 22. 8. 1968 a Rozkaz Ministra národní obrany č. 011 ze dne 24. 8. 1968. Na základě předložených dokumentů lze připustit, že byla zřejmě dočasně nařízena zvýšená pohotovost některých svazků ČSLA, avšak bez výjezdu z kasáren. Ani to se však podle dostupných podkladů netýkalo 9. tankové divize Středního vojenského okruhu, jehož součástí byl 14. tankový pluk v Písku, kde žalobce vykonával službu.

40. Soud pro úplnost uvádí, že mezi účastníky nebyl sporný výklad historických skutečností, a proto soud shodně s účastníky dospěl k závěru, že není nutné provádět výslech svědka historika PhDr. P. T. Ph.D..
41. Žalobce také nesouhlasí s citací ustanovení § 3 odst. 4 zákona o válečných veteránech, ve znění po novele, tak jak ji uvedl ministr v napadeném rozhodnutí. K tomu soud uvádí, že toto ustanovení je v napadeném rozhodnutí zmíněno spíše na dokreslení smyslu zákona, neboť ministr jako důvod pro zamítnutí žádosti výslovně uvedl, že žalobce nesplňuje vlastnosti vyjádřené v Preambuli zákona o válečných veteránech ve znění do 31. 5. 2014. To, že ministr rozhodoval dle zákona o válečných veteránech ve znění před novelou provedenou zákonem č. 88/2014 Sb. je ostatně patrné i z citace čl. II. bod 3 Přechodných ustanovení zákona č. 88/2014 Sb., ze kterého ministr vycházel a které výslovně uvádí, že *Voják a příslušník bezpečnostního sboru, který splnil podmínky válečného veterána podle zákona č. 170/2002 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se pro účely vydání osvědčení válečného veterána posuzuje podle zákona č. 170/2002 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.*
42. Soud k námitce žalobce ohledně odporu proti okupantům na útvaru považuje za potřebné uvést, že ze sdělení správního orgánu, že na útvaru nebyl „výraznější“ odpor, nelze dovozovat, že tam forma odporu byla a jaká, když navíc žalobce sám, jak již bylo uvedeno, žádnou formu odporu na útvaru neprokázal, jakkoli jeho osobní postoj k invazi je ze spisu patrný. Ten však sám o sobě nepostačuje pro závěr o splnění zákonných podmínek pro přiznání statutu válečného veterána.

Závěr a náklady řízení

43. Městský soud v Praze na základě výše uvedeného dospěl k závěru, že žaloba nebyla podána důvodně, a proto ji podle ustanovení § 78 odst. 7 s.ř.s. jako nedůvodnou zamítl.
44. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch, a nemá tedy právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému v řízení o žalobě žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly. Soud proto ve výroku II. rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den

lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 SŘS a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 19. dubna 2022

Mgr. Marek Bedřich v. r.
předseda senátu